

IMPROVING THE MECHANISM OF SUBMISSION,
THE GENERAL ARRIVAL DECLARATION

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПОДАННЯ
ЗАГАЛЬНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРИБУТТЯ

Sergii Popel¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-278-4-9>

Abstract. The general arrival declaration is a modern tool of advance information that allows to ensure a high level of security and takes into account the peculiarities of various types of transport used to move goods between countries. The main purpose of the introduction and use of the general arrival declaration is to obtain preliminary information by customs authorities and analyze it in the context of minimizing security risks. *The purpose of the paper* is to develop proposals, taking into account international experience, to eliminate problematic aspects and improve the mechanism of submitting a general declaration, which will allow to increase the effectiveness of risk management in customs affairs, in particular, security risks. *Methodology* of the study is based on general research methods of synthesis and analysis, deduction and induction, comparison, generalization, abstraction, dialectical cognition (for the formation of the theoretical basis of the research and consideration of normative legal acts of Ukraine regarding the functioning of the institution of the general declaration of arrival), the method of comparative legal cognition (for study of norms of customs legislation on the studied issues). *Results.* On the basis of the generalization of world experience and the analysis of the domestic practice of applying the general declaration of arrival, measures are proposed to improve the functioning of its mechanism in Ukraine, which will allow to increase the effectiveness of the risk management system and customs control in the context of the security of international cargo, in particular,

¹ Candidate of Economic Sciences,
Senior Research at the Department of the Development of Customs Affairs
Research Institute for Financial Policy,
State Tax University, Ukraine

the establishment of a time limit to which payments can be made changes to the general declaration of arrival and the conditions to be followed, introduction of responsibility for submitting the general declaration of arrival. *Practical implications.* Working out, taking into account the world experience, proposals regarding the mechanism of application of the general declaration of arrival in order to minimize security risks. *Value/originality.* The implementation of the proposed measures to improve the functioning of the mechanism of the general declaration of arrival in Ukraine will allow: to bring the customs legislation of Ukraine closer to the EU legislation, which will contribute to the effective protection of the rights and interests of subjects of foreign economic activity; to improve the current legal norms in terms of providing significant simplifications of customs formalities for enterprises with a high degree of trust; reduce corruption risks and offenses related to the registration of the movement of goods, transit operations.

1. Вступ

Сучасним інструментом попереднього інформування, що дозволяє забезпечувати високий рівень безпеки та враховує особливості різних видів транспорту, якими здійснюється переміщення товарів між країнами є загальна декларація прибуття. Основна мета впровадження та використання загальної декларації прибуття є отримання митними органами попередньої інформації та аналіз її в контексті мінімізації ризиків безпеки.

З 7 листопада 2020 року в Україні обов'язковим стало подання загальної декларації прибуття (далі – ЗДП) під час ввезення товарів на митну територію України, які здійснюються авіаційним, водним, автомобільним, залізничним транспортом, що стало черговим кроком до впровадження в Україні міжнародних стандартів митного контролю. Впровадження такого інструменту митного контролю було передбачено Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, Міжнародною конвенцією про спрощення та гармонізацію митних процедур (Кіотська конвенція), Рамковими стандартами безпеки та спрощення світової торгівлі Всесвітньої митної організації та Угодою про спрощення процедур торгівлі Світової організації торгівлі.

З метою впровадження такого сучасного інструменту митного контролю як загальна декларація прибуття було прийнято нормативно-правові акти, які покликані врегулювати процедуру його використання:

1. Закон України від 02.10.2019 № 141-IX «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів», що вносить зміни до МКУ, які передбачають необхідність подання ЗДП, строки подання ЗДП, суб'єкти які мають право подавати декларацію, винятки, щодо товарів при переміщенні яких через митний кордон не вимагається подання ЗДП [1].

2. Наказ Міністерства фінансів України від 13.08.2020 року № 502 «Про затвердження Переліку відомостей, що вносяться до загальної декларації прибуття». Зокрема, зазначеним документом затверджено переліки відомостей, що вносяться до загальної декларації прибуття при переміщенні товарів через митний кордон України засобами автомобільного транспорту, засобами залізничного транспорту, засобами авіаційного транспорту, засобами водного (морського або річкового) транспорту. Крім того, цим наказом визначено особливості внесення відомостей у поля загальної декларації прибуття [2].

Попри це, процедура подання загальної декларації прибуття має багато суперечливих моментів, які потребують додаткового нормативно-правового врегулювання, зокрема:

- необхідність уточнення переліку осіб, які можуть подавати ЗДП від імені перевізника;
- усунення суперечностей щодо подання ЗДП для комбінованих (змішаних) перевезень;
- відсутність можливості подання ЗДП іноземними перевізниками;
- невідповідність даних між митними деклараціями, що пропонуються на заміну ЗДП;
- нееквівалентність обсягів обов'язкових та рекомендованих даних, що вимагаються в Україні та ЄС;
- необхідність встановлення часових та процедурних обмежень для внесення змін у ЗДП;
- розбіжності у винятках для окремих груп товарів між вітчизняним та європейським законодавством;
- необхідність передбачення звільнень від подання ЗДП для окремих груп товарів в умовах військового стану;
- необхідність уточнення варіантів відповідальності усіх задіяних осіб за подання ЗДП;

– формування шкали відповідальності за неподання, невчасне подання або подання невірної чи неповної інформації;

Таким чином, метою дослідження є напрацювання пропозицій щодо усунення вищезазначених проблемних аспектів та удосконалення механізму подання загальної декларації, що дозволить підвищити ефективність управління ризиками в митній справі, зокрема ризиками безпеки.

2. Нормативно-правове врегулювання процедури подання загальної декларації прибуття

Варто зазначити, що останнім часом прийнято декілька нормативно-правових актів, які покликані удосконалити процедуру подання загальної декларації прибуття. Так, 15 серпня 2022 року Верховна Рада України ухвалила закон № 2510-IX «Про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо деяких питань виконання глави 5 розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», яким передбачається [3]:

– уніфікувати передбачені Митним кодексом України правила щодо отримання статусу фінансового гаранта, забезпечення сплати митних платежів, отримання авторизації на застосування спрощень «загальна гарантія», «звільнення від гарантії» і т.д. з вимогами, визначеними Конвенцією про процедуру спільного транзиту від 20 травня 1987 року;

– дозволити користуватися спрощеннями під час здійснення митних формальностей усім надійним підприємствам, а не тільки авторизованим економічним операторам. Зокрема, це дозволить українському бізнесу користуватися такими спрощеннями: одна транзитна декларація та одна гарантія для переміщення товарів між 36 країнами (з країнами ЄС і ще з Великою Британією, Туреччиною, Сербією, Північною Македонією, Ісландією, Норвегією, Ліхтенштейном та Швейцарією); авторизовані підприємства зможуть відправляти та отримувати товари на своєму підприємстві без заїзду на митні термінали; українські фінансові гарантії діятимуть ще у 35 країнах світу;

– запровадити механізм, аналогічний тому, що функціонує в ЄС, щодо видання рішень митними органами, регламентувавши права та

обов'язки посадових осіб митних органів і посадових осіб підприємств під час розгляду заяви підприємства, оцінки відповідності та моніторингу відповідності, а також правила внесення змін, перегляду, скасування, анулювання рішень та застосування «права бути почутим» (можливість подати письмові заперечення та відповідні обґрунтування у разі наміру митного органу прийняти несприятливе для підприємства рішення).

Щодо загальної декларації прибуття, то Законом 2510-ІХ:

– скасовується необхідність подання загальної декларації прибуття для товарів, що переміщуються на умовах Конвенції про процедуру спільного транзиту та на товари на, які вже було подано митну декларацію за умови, що така митна декларація містить відомості визначені для загальної декларації прибуття;

– розширено коло осіб, які мають право подати загальну декларацію прибуття, зокрема зазначається, що ЗДП подається до митного органу перевізником або від його імені іншою особою: імпортером, одержувачем товарів або іншою особою, уповноваженою доставити товари митному органу;

– визначена можливість подання загальної декларації прибуття до іншого митного органу за умови, що цей митний орган невідкладно передає відомості загальної декларації прибуття митному органу, у зоні діяльності якого розташовано пункт пропуску через державний кордон України, де товари вперше перетнуть митний кордон України;

– внесено зміни щодо термінів подання загальної декларації прибуття для перевезення товарів морським транспортним засобом, зокрема визначено наступні строки:

а) у контейнері – не менш як за 24 години до розміщення контейнера на судні, яке буде здійснювати перевезення товарів до першого порту прибуття на митну територію України;

б) розміщених у інший спосіб на судні – не менш як за 4 години до прибуття товарів у перший порт на митній території України;

в) тривалістю менше 24 годин – не менш як за 2 години до прибуття товарів у перший порт на митній території України.

Також, Верховною Радою України 25.01.2022 було прийнято закон № 1999-ІХ «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо оподаткування митними платежами товарів, що переміщуються (пере-

силаються) у міжнародних поштових відправленнях, міжнародних експрес-відправленнях та порядку їх декларування», який набирає чинності з 18.01.2023. Законом пропонується [4]:

- запровадження електронного декларування міжнародних поштових та експрес-відправлень шляхом подання операторами поштового зв'язку та експрес-перевізниками відповідних реєстрів (тимчасових та додаткових), визначення відомостей, що вносяться у такі реєстри, встановлення процедури та строків їх подання митному органу;

- доповнення та уточнення термінів та понять, визначених у статті 4 МКУ;

- закріплення виключно письмової форми декларування товарів, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, що сприятиме автоматизації процесів здійснення їх митного контролю та митного оформлення, а також веденню об'єктивного обліку та формуванню достовірної статистики щодо таких товарів;

- усунення суперечностей між нормами МКУ, в частині визначення, що базою оподаткування митними платежами товарів, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових та експрес-відправленнях на адресу одержувачів-підприємств, є їх сумарна митна вартість;

- розширення переліку товарів, переміщення (пересилання) яких забороняється в міжнародних поштових та експрес-відправленнях, шляхом включення до такого переліку алкогольних напоїв та/або тютюнових виробів, які переміщуються (пересилаються) на адресу громадян або відправляються громадянами незалежно від вартості, а також щодо пересилання у міжнародних поштових відправленнях товарів, заборонених до переміщення відповідно до законодавства України;

- розширення переліку документів, якими може підтверджуватись фактурна вартість товарів громадянами з урахуванням поширення електронної комерції, а також передбачення встановлення центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, форми рішення про визначення фактурної вартості товарів відповідно до норм МКУ.

Щодо загальної декларації прибуття, то в законі передбачається внесення змін у п. 3 ст. 233 МКУ, наступного змісту:

«Митний орган, у зоні діяльності якого розташований пункт пропуску через державний кордон України, здійснює пропуск ван-

тажу експрес-перевізника на митну територію України на підставі поданих експрес-перевізником загальної декларації прибуття та митної декларації, передбаченої частинами першою або шостою статті 94 цього Кодексу, яка одночасно є документом контролю доставки з пункту пропуску через державний кордон України до центральної сортувальної станції, та направляє його під митним контролем до митного органу призначення.

Вивезення вантажу експрес-перевізника, а також його пропуск за межі митної території України та контроль доставки від центральної сортувальної станції до пункту пропуску через державний кордон України здійснюється на підставі поданої експрес-перевізником митної декларації, передбаченої частиною першою або шостою статті 94 МКУ».

Попри спроби законодавців вирішити наявні неузгодженості у процедурі подання загальної декларації прибуття й досі залишаються поза їх увагою деякі невідирішені аспекти, а саме особливо гостро стоїть необхідність нормативно-правового врегулювання питання відповідальності за порушення правил подання ЗДП, встановлення обмеження строку, до якого можуть вноситися зміни до ЗДП та регламентація подання загальної декларації прибуття в умовах військового часу.

3. Напрями врегулювання процедури використання загальної декларації прибуття

Відсутність законодавчо визначеного моменту, до якого декларантом можуть вноситися зміни до ЗДП

Відповідно до чинного законодавства не передбачено часового відрізка до закінчення якого декларант або уповноважена особа, яка подала загальну декларацію прибуття має право вносити до неї зміни. Визначено лише можливість внесення змін до ЗДП особою, яка подала таку декларацію, крім окремих випадків [5]:

- 1) митним органом повідомлено про наміри проведення митних формальностей, пов'язаних із фізичною перевіркою товарів;
- 2) митним органом виявлено помилки у відомостях, зазначених у загальній декларації прибуття;
- 3) товари вже були пред'явлені митному органу.

На нашу думку, доцільно, було б, внести зміни у формулювання статті 194 МКУ, а саме передбачити, що внесення змін до загальної

декларації прибуття може здійснювати особа, яка безпосередньо подавала відомості про товари у таких випадках:

- до закінчення терміну передбаченого для подання загальної декларації прибуття;
- у разі виявлення неточностей у загальній декларації прибуття, особа, яка вносила відомості може здійснити коригування, але тільки до моменту прибуття транспортного засобу до першого пункту призначення на митній території України.

Подібна практика використовується у Сполучених Штатах Америки, зокрема при поданні попередньої інформації через систему ISF.

Також, на нашу думку, доцільно передбачити можливість коригування інформації поданої у загальній декларації прибуття без будь-яких штрафних санкцій у випадку втрати або пошкодження товару внаслідок форс-мажорних обставин та у разі виявлення помилок при передачі даних, викликаних об'єктивними причинами.

Крім того, цікавою є практика Китаю щодо зазначеного питання та така, що може бути використана в Україні. Так, процедура подання електронного маніфесту про товари, які переміщуються через кордон передбачає можливість внесення змін до попередніх даних. Внесення поправок до маніфесту може здійснювати особа, яка безпосередньо подавала відомості про товари у таких випадках:

- до закінчення терміну передбаченого для подання електронного маніфесту. У такому випадку зміни подаються до системи EDI у електронному вигляді;
- після закінчення терміну передбаченого для подання електронного маніфесту. У такому випадку зміни подаються у паперовому вигляді. Для цього до митного органу перевізник має надати такі документи: форму заявки на внесення змін до маніфесту, копія коносаменту та паперовий бланк маніфесту з печаткою.

У Великобританії також передбачена можливість внесення змін до загальної декларації прибуття. Проте існує декілька особливостей внесення таких змін, так зокрема [6]:

- не можна змінювати декларанта, який подає загальну декларацію прибуття;
- митницю першого виїзду можна змінювати лише за умови, якщо нова митниця першого в'їзду також знаходиться у Великій Британії;

– зміни можуть бути внесені лише до моменту прибуття товару до Великобританії;

– терміни для подання загальної декларації не обновлюються після внесення змін, оскільки юридично їх встановлює початкова декларація;

– подана ЗДП може бути змінена, але не може бути скасована;

– ЗДП повинна містити всі початкові дані та відомості, які було змінено.

З огляду на все вище зазначене пропонуємо внести зміни до статті 194 МКУ, а саме доповнити її положення наступним змістом:

«7¹. Відомості, зазначені у загальній декларації прибуття, можуть бути змінені особою, яка подала таку декларацію у таких випадках:

– до закінчення терміну передбаченого для подання загальної декларації прибуття;

– у разі виявлення неточностей у загальній декларації прибуття, але тільки до моменту прибуття транспортного засобу до першого пункту призначення на митній території України.

7². Відомості, зазначені у загальній декларації прибуття, можуть бути змінені особою, яка подала таку декларацію у випадку втрати або пошкодження товару внаслідок форс-мажорних обставин та у разі виявлення помилок при передачі даних, викликаних об'єктивними причинами (технічною несправністю інформаційних систем тощо).

8. Митний орган, зазначений у частині першій цієї статті, здійснює аналіз ризиків за загальною декларацією прибуття протягом однієї години з моменту її отримання та виконує митні формальності, визначені за результатами такого аналізу, після прибуття товарів у перший пункт пропуску (пункт контролю) через державний кордон України».

*Процедура подання загальної декларації прибуття
в умовах військового часу*

Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64 «Про введення воєнного стану в Україні», визначено, що суб'єктам господарювання та громадянам, які ввозять товари, зокрема транспортні засоби, на митну територію України, надається право обирати один з двох способів їх митного оформлення та митного контролю (рис. 1) [7]:

– спрощений спосіб, який передбачає, що митний контроль та митне оформлення товарів, зокрема транспортних засобів, які ввозяться на митну територію України через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для морського, автомобільного та залізнич-

Рис. 1. Способи митного оформлення та митного контролю в умовах військового стану

Джерело: розроблено автором [7]

ного сполучення, здійснюється без справляння митних платежів, у тому числі податку на додану вартість, акцизного податку, ввізного мита, шляхом подання декларантом митному органу попередньої митної декларації без проведення митного огляду, без застосування фітосанітарного контролю, заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (крім державного експортного контролю) безпосередньо у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний та митний кордон України;

– стандартний спосіб, який передбачає, що митний контроль і митне оформлення товарів, зокрема транспортних засобів, здійснюються у повному обсязі відповідно до вимог МКУ, а оподаткування ввезених товарів, у тому числі акцизним податком та податком на додану вартість, здійснюється на загальних підставах, встановлених Податковим кодексом України.

Проте, в Указі Президента № 64 не зазначені особливості подання загальної декларації прибуття в умовах воєнного стану. Однак, дане питання сьогодні є досить актуальним, оскільки перевізникам в таких умовах не завжди вдається дотримуватися процедури подання загальної декларації прибуття, зокрема строків подання попередньої інформації. А тому, доцільним, було б, здійснити наступне (рис. 2):

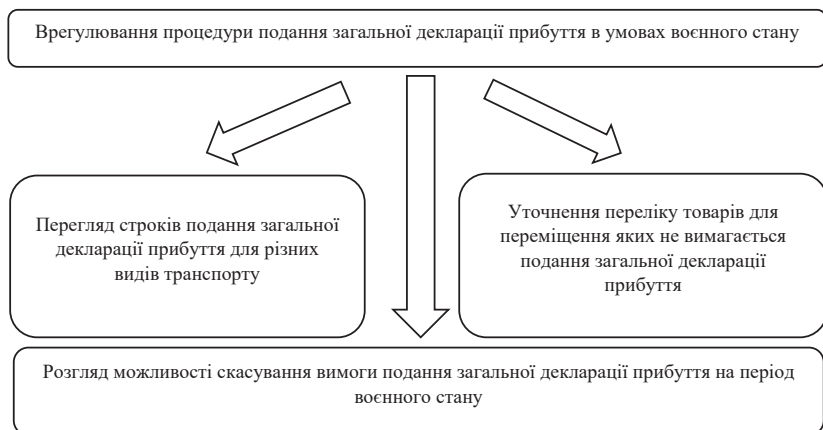

Рис. 2. Напрямки врегулювання процедури подання загальної декларації прибуття в умовах воєнного стану

Джерело: розроблено автором

– переглянути строки подання загальної декларації прибуття для різних видів транспорту. Адже, для автомобільного транспорту проблема полягає у тому, що в пунктах пропуску спостерігається значне скупчення транспортних засобів, що знижує швидкість проходження через митний кордон. Для морського транспорту, на сьогодні, митні органи взагалі не мають можливості здійснювати митне оформлення у зв'язку з блокадою Чорного і Азовського морів країною-агресором. Подібною є ситуація і для повітряних видів транспорту, у зв'язку із закриттям повітряного простору над Україною;

– уточнити перелік товарів, для переміщення яких не вимагається подання попередньої інформації (зокрема товарів, які необхідні для організації та забезпечення дотримання законодавства у

сфері оборони та сприянні Збройним силам України у виконанні ними завдань);

– розглянути можливість взагалі відмінити вимогу подання загальної декларації прибуття на період воєнного стану.

*Відсутність відповідальності декларанта
за несвоєчасне подання ЗДП або подання недостовірних
чи неповних відомостей митному органу*

На сьогодні питання відповідальності за порушення правил подання загальної декларації прибуття в Україні залишається неврегульованим, оскільки в Митному кодексі України відсутні норми, якими передбачено притягнення до відповідальності декларанта за несвоєчасне подання загальної декларації прибуття або подання недостовірних чи неповних відомостей митному органу про товари, що переміщуються через митний кордон. Відповідно до чинного законодавства передбачена відповідальність лише за відсутність на момент здійснення митних формальностей у пункті пропуску через державний кордон України загальної декларації прибуття на товари, що є підставою для відмови у пропуску через митний кордон України товарів і транспортних засобів комерційного призначення, що їх транспортують.

На практиці, якщо у пункті пропуску через митний кордон України виявлено, що декларація відсутня, то інспектором приймається рішення про «не пропуск» товарів через митний кордон та оформлюється картка відмови, якщо ж декларацію подано невчасно або із незаповненими полями, то до неї можуть застосовуватися митні формальності (перевірка документів та відомостей, митний огляд тощо). Таким чином, питання відповідальності декларанта за несвоєчасне подання або подання недостовірних відомостей у ЗДП залишається невирішеним.

Попри необхідність запровадження відповідальності за порушення процедури подання загальної декларації прибуття з метою попередження виникнення такого виду митних правопорушень та гармонізації вітчизняного законодавства з митним законодавством Європейського Союзу існує окрема думка відповідно до якої встановлення адміністративної відповідальності за такі порушення є неправомірним. Адже, відповідно до пункту 12 та 20 статті 4 МКУ ЗДП є повідомленням перевізника, яке необхідне для аналізу ризиків з метою безпеки та надійності, і не є декларуванням товарів, що переміщуються через митний кордон України.

Міжнародна практика показує, що найчастіше серед видів адміністративної відповідальності за несвоєчасне подання загальної декларації прибуття або подання недостовірних чи неповних відомостей митному органу про товари, що переміщуються через кордон застосовуються такий вид адміністративної відповідальності як штраф.

Так, у США на перевізників, які не дотримуються термінів подання суднового маніфесту (інструмент попереднього інформування) накладається штраф. Зокрема, у випадку, якщо перевізник не подає маніфест судна відповідно до правил та у спосіб передбачений Департаментом митної та прикордонної охорони США, не подає заяву протягом необхідного терміну або в електронному вигляді, подає до митного органу підроблені документи, або окремі елементи даних з перевізника стягується штраф у розмірі 5 000 доларів США за перше порушення і 10 000 доларів США за кожне наступне порушення [8].

У Європейському Союзі кожна держава самостійно встановлює відповідальність за даний вид правопорушення. У переважній більшості це є штраф розмір якого варіюється від 200 до 2000 євро, залежно від економічного рівня розвитку країни.

У Франції, якщо ENS було подано із порушенням правил її подання на такий вантаж може бути накладено штраф відповідно до статті 410 Митного кодексу Франції (штраф від 300 до 3000 євро). Відповідно до статті 410, штраф у розмірі від 300 євро до 3000 євро може стягуватися за будь-яке порушення митного законодавства, якщо це порушення не карається більш суворо відповідно до Митного кодексу Франції. Також, в цій статті наведено перелік правопорушень, за які може стягуватися штраф, а саме [9]:

a) відсутність інформації або неточність, пов'язана з одним із показників, який має містити декларація;

c) будь-яке порушення положень статей 72, 77-1 і 261 або положень наказів, виданих для застосування статті 24-2 Митного кодексу Франції (порушення термінів подання загальної декларації прибуття);

d) будь-яке порушення вимог до якості товарів або пакування, які застосовуються до імпорту чи експорту, коли це не має на меті отримання відшкодування, звільнення від сплати чи зниження розміру митних платежів або фінансової вигоди;

е) порушення положень 3 статті 293 А Податкового кодексу Франції (недотримання податкового законодавства щодо сплати митних платежів).

В Японії недотримання вимог подання попереднього повідомлення про товари може призвести до того, що експортер або перевізник буде змушений сплатити штраф у розмірі 500 000 єн [10].

Ще одним із видів адміністративної відповідальності, який застосовується у міжнародній практиці є заборона завантаження та відмова у вивантаженні товарів. Застосовується у випадку, якщо за результатами аналізу ризиків попередньої інформації визначено, що товари, які переміщуються через кордон можуть бути небезпечними або такі товари переміщувати заборонено. У такому випадку митним органом приймається рішення про відправлення повідомлення декларанту про заборону завантаження у пункті відправлення (якщо порушення виявлено до моменту завантаження товарів на транспортний засіб та виходу судна з порту відправлення) або відмову у вивантаженні товарів у пункті призначення (у разі виявлення порушення після виходу судна з порту відправлення).

Прийняття такого рішення дозволяє уникнути додаткових витрат державних коштів, що можуть бути спричинені необхідністю розпорядженням небезпечними товарами, які перейдуть у власність держави у випадку конфіскації їх митним органом.

Такий вид відповідальності широко використовується в США, зокрема у випадках, якщо перевізником подано неповні відомості про товари, що переміщуються на територію США. Департамент митної та прикордонної охорони надсилає йому повідомлення про заборону завантаження. Це повідомлення про заборону завантаження означає, що судноплавній компанії заборонено завантажувати на судно в закордонному порту, що прямує до США, конкретний контейнер, відносно якого виявлено порушення. Перевізникам, які ігнорують повідомлення про заборону завантаження, буде відмовлено у дозволі вивантажити контейнер у порту США, куди прибуде судно.

Отже, аналіз міжнародного досвіду показує, що питання відповідальності за порушення правил подання попереднього повідомлення про товари є досить актуальним і важливим, а тому практично в кожній країні наявний індивідуальний підхід до врегулювання цього питання. Оскільки в Україні відсутня відповідальність декларанта за

несвоєчасне подання ЗДП або подання недостовірних чи неповних відомостей митному органу та у зв'язку із набуттям Україною статусу кандидата в члени Європейського союзу доцільним є наближення норми вітчизняного законодавства до європейського митного права. А тому, на нашу думку, необхідним є внесення змін до МКУ, що стосуються відповідальності декларанта за порушення правил подання ЗДП. Однак, для цього, в першу чергу, потрібно визначити типи правопорушень, які можуть вчиняти декларанти при поданні загальної декларації прибуття та види санкцій, які можуть бути застосовані до порушника (табл. 1).

Таблиця 1

Різновиди правопорушень та відповідальності за їх вчинення

№	Правопорушення	Санкції
1.	Неподання загальної декларації прибуття	Відмова у пропуску через митний кордон України товарів і транспортних засобів
2.	Недотримання строків подання загальної декларації прибуття	Стягнення штрафу*
3.	У разі подання загальної декларації прибуття із заповненням не всіх полів	Стягнення штрафу*
4.	Подання загальної декларації прибуття із недостовірними даними	Стягнення штрафу*

* розмір штрафу, що стягується має залежати від: характеру недостовірної інформації, розміру недоотриманих митних платежів у результаті їх нарахування на основі неточних даних та повторюваності вчинених порушень

Джерело: розроблено автором

Відповідно до інформації, що наведена в таблиці 1 необхідно внести зміни до МКУ, а саме доповнити статтю 470 «Недоставлення товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення та документів до митного органу призначення, видача їх без дозволу митного органу або втрата» текстом наступного змісту:

«7. У разі встановлення факту неподання декларантом загальної декларації прибуття до митного органу до прибуття таких товарів та транспортних засобів на митну територію України, у тому числі в мит-

ному режимі транзиту – тягне за собою відмову у пропуску через митний кордон України товарів і транспортних засобів.

8. У випадку, якщо декларантом недотримано строків подання загальної декларації прибуття, встановлених статтею 194² цього Кодексу – тягне за собою накладення штрафу в розмірі від двадцяти до шістдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

9. У випадку, якщо встановлено, що декларантом подано загальну декларацію прибуття із заповненням не всіх полів (відповідно до наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Переліку відомостей, що вносяться до загальної декларації прибуття» № 502 від 13.08.2020) – тягне за собою накладення штрафу в розмірі від двадцяти до шістдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

10. У випадку, якщо встановлено, що декларантом подано загальну декларацію прибуття із недостовірними даними або якщо є достатні підстави вважати, що зазначені відомості містять ознаки підробки – тягне за собою накладення штрафу в розмірі від двадцяти до шістдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

11. Вчинення правопорушення, передбаченого частинами 7-10 цієї статті, особою, яка протягом року притягалася до відповідальності за вчинення такого правопорушення – тягне за собою накладення штрафу в розмірі від сорока до сто двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

4. Висновки

Аналіз нормативно-правового забезпечення застосування ЗДП в Україні надав можливість виявити особливості вітчизняного механізму його функціонування із метою подальшої уніфікації здійснюваних процедур з міжнародними стандартами, які спрямовані на забезпечення безпеки міжнародних ланцюгів постачання, виявлення партій товарів з високим ступенем ризику, автоматизації митних процедур та полегшення роботи працівників митних органів.

Поряд з цим, встановлено, що вітчизняний механізм функціонування ЗДП містить окремі неточності / суперечності, які потребують додаткового законодавчого роз'яснення та нормативно правового врегулювання, зокрема: врегулювання процедури подання ЗДП в умовах воєнного часу; доповнення переліку полів декларації, необхідних для

обов'язково заповнення; встановлення відповідальності осіб, уповноважених на подання ЗДП за її несвоєчасне подання або подання недостовірних чи неповних відомостей митному органу; доповнення / уточнення умов та переліку осіб, що можуть подавати ЗДП; встановлення законодавчо визначеного обмеження моменту до якого декларантом можуть вноситися зміни до ЗДП.

На основі узагальнення світового досвіду та аналізу вітчизняної практики застосування ЗДП запропоновано заходи щодо удосконалення функціонування її механізму в Україні, що дозволить підвищити ефективність системи управління ризиками та митного контролю в контексті безпеки міжнародних вантажів, зокрема встановлення обмеження строку, до якого можуть вноситися зміни до ЗДП та умов, яких при цьому потрібно дотримуватися, подання загальної декларації прибуття в умовах військового часу, впровадження відповідальності за подання ЗДП. При цьому необхідно виділяти відповідальність за порушення: неподання ЗДП, невчасне подання ЗДП, подання неповної інформації та подання недостовірних даних. За кожне із цих правопорушень доцільно застосовувати різні розміри штрафних санкцій, як практикується у інших країнах. Варто передбачити можливість врахування порушень строків подання ЗДП та даних, що у ній вказують для усіх учасників, шляхом врахування цих правопорушень у історії підприємства для визначення рівня ризику.

Список літератури:

1. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів : Закон України від 02.10.2019 № 141-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-IX#Text> (дата звернення: 15.09.2022).
2. Про затвердження Переліку відомостей, що вносяться до загальної декларації прибуття : Наказ Міністерства фінансів України від 13.08.2020 № 502. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1019-20#Text> (дата звернення: 29.06.2022).
3. Про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо деяких питань виконання глави 5 розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 15.08.2022 № 2510-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2510-IX#Text> (дата звернення: 05.09.2022).
4. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо оподаткування митними платежами товарів, що переміщуються (пересилаються) у між-

народних поштових відправленнях, міжнародних експрес-відправленнях та порядку їх декларування : Закон України від 25.01.2022 № 1999-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1999-20#Text> (дата звернення: 03.01.2023).

5. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. Дата оновлення: 12.09.2019. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 04.10.2022).

6. Safety and security requirements on imports and exports. URL: <https://www.gov.uk/guidance/safety-and-security-requirements-on-imports-and-exports> (дата звернення: 15.09.2022).

7. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 року № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (дата звернення: 29.04.2022).

8. What is Automated Manifest System (AMS) for Shipping Cargo? URL: <https://www.marineinsight.com/maritime-law/what-is-automated-manifest-system-ams-for-shipping-cargo/> (дата звернення: 14.05.2022).

9. Code des douanes. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGI-TEXT000006071570/2022-10-06/ (дата звернення: 10.08.2022).

10. Japan Advance Filing Rules (AFR): Information & Submission Guide. URL: <https://www.freightcourse.com/japan-advance-filing-rules/> (дата звернення: 20.05.2022).